

Π Υ Ρ Ε Ο Ε ΒΟΡΕΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Βερανζέρου 4. Τηλ. 3639.095—3629.769

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1979

ΕΤΟΣ Ζ'. ΠΕΡ. Β'. ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 37 (73). ΤΙΜΗ ΦΥΛ. ΔΡΧ. 10 ■ ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ■ Διευθυντής Συντάξεως ΣΠΥΡ. ΔΑΠΕΡΓΟΛΑΣ

ΤΟ ΚΑΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕ τήν ευκαιρία τής έπετειού τής Αύτονομίας τής Βορείου Ηπείρου (Φεβρουάριος 1914) καί έ-
φετος έγιναν σχετικές έκδηλώσεις, με πρωτοβου-
λίας τής Κεντρικής Έπιτροπής Βορειοηπειρωτικού
Αγώνος καί άλλων συλλογικών οργάνων τών
Βορειοηπειρωτών. Θά έπαναλάβωμε τήν κοινο-
τυπία ότι οι έκδηλώσεις αυτές αποβλέπουν, άφ' έ-
ξου, επέχουν θέσι εύλαβικού μνημοσύνου πρός έ-
κείνους πού αγωνίσθηκαν καί θυσιάσθηκαν γιά
έκ διατηρήσουν τήν συνέχεια τής εθνικής ιστο-
ρίας καί άφ' έτέρου στήν συνειδητοποίησι από
τούς συγχρόνους τής υποχρεώσεως νά συνεχίσουν
τήν εθνική σκυταλοδρομία.

ΜΕ τήν ευκαιρία τών έφετεινών έκδηλώσεων, θά
έλαμε νά έπισημάνωμε μερικά χαρακτηριστικά
του Βορειοηπειρωτικού Αγώνος του 1914 καί νά
στοπίσωμε τήν υποχρέωσι τών συγχρόνων γιά
τήν συναγωγή τών αναγκαίων συμπερασμάτων.
ΟΤΕ, οι Μεγάλες Δυνάμεις υποχρέωσαν καί έξ-
ου, έπαιξαν τήν Έλληνική Κυβέρνησι νά άποσύ-
ντον άπελευθερωτικό στρατό τής από τήν Βό-
ρειο Ηπειρο. Ο Γεώργιος Κλεμανσώ έγραφε τό-
τε: «Ιδού 350.000 άληθινοί Έλληνες, διανεμόμε-
νοι εις χωριά, τών όποιων καί μόνον τά δνόματα
έχουν τήν έλληνική καταγωγήν... Καί ξαφνικά,
έπει οίσαδήποτε προπαρασκευής, χωρίς νά λά-
βουν διά τούς δυστυχείς αυτούς πληθυσμούς οί-
σιν έγγύησιν, καλή νύχτα σας, άγασθητοί συμ-
πατριώτες καί καλήν τύχην με τούς ληστές Άλ-
βανούς...».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ Κυβέρνησι τότε υπέκυψε, τυπικά
καί ούσιαστικά στήν πίεσι καί τόν έκβιασμό τών
Μεγάλων. Όχι μόνον απέσυρε τόν στρατό από
τήν Βόρειο Ηπειρο, αλλά καί έκανε σαφή τήν
αποτίθεσί τής πρός όποιαδήποτε ένδεχομένη άντί-
στη ένέργεια του έλληνικού πληθυσμού τής πε-
λοποννήσου αυτής. Χαρακτηριστική στήν προκειμένη
περίπτωσι είναι ή διαταγή του στρατηγού Πα-
πούλα (10 Φεβρουαρίου 1914) πρός τόν διοικητή
του 26ου Συντάγματος Πεζικού στήν Χειμάρρα
Αρμιναταγματού Δημήτριο Δούλη: «Συμπο-
λίτες έκήρυξε Αύτόνομον Χειμάρραν... Ένεργή-
σατε άποτελεσματικούς, συλλαμβάνοντες άρχη-
ν Χειμάρρας...» (!)

ΤΕΣ μέρες άργότερα (18 Φεβρουαρίου), όταν
ή Βόρειο Ηπειρώτης Δούλης προσκλήθηκε

από τούς συμπατριώτες του καί άνέλαβε τά κα-
θήκοντα του Υπουργού Στρατιωτικών τής Κυ-
βερνήσεως τής Βορείου Ηπείρου, οι άντιδράσεις
του στρατηγού Παπούλα, πού διερμήνευε τίς ά-
πόψεις τής Έλληνικής Κυβερνήσεως, υπήρξαν έν-
τονες. Έκοινοποίησε δε τηλεφωνικώς διαταγή του
βασιλέως Κωνσταντίνου, πού έλεγε: «Είδοποιή-
σατε τελικώς έξ δνόματός μου Συνταγματάρχη
Δούλην ότι... εάν δέν έπανέλθω εις τό καθήκον
του (δηλαδή νά άκολουθήσιν τήν άποχώρησι του
στρατού), θέλω τόν θεωρήσω λιποτάκτην, μή
θεωρών τήν πράξιν του δεδικαιολογημένην υπό
περιστάσεων, τών όποιων δέν είναι κριτής αυ-
τός». Η άπάντησι του Δούλη, υπαγορευομένη ά-
πό τήν βορειοηπειρωτική του ιδιότητα, υπήρξε ά-
νάλογη πρός τήν περίστασι: «...Ηδη ως γέννη-
μα καί θρέμμα τών διεκδικουμένων μερών τής
Ηπείρου, έχω πλέον τήν υποχρέωσιν ν' αγωνισθώ
υπέρ τών σφαγιαζομένων άδελφών μου, καταδι-
κασθέντων εις ζυγόν τυραννικώτερον του τουρ-
κικού. Λυπούμε κατάκαρδα, διότι κατόπιν τής
μακρας μου στρατιωτικής υπηρεσίας, εύρίσκο-
μαι ήδη εις τήν άνοπόδραστον άνάγκην νά παρεκ-
κλίνω τών έντολών του λατρευτού βασιλέως
μου».

ΓΕΝΙΚΑ, ή έπίσημη Έλλάδα τότε όχι μόνον
έμεινε άμέτοχος στον ξεσηκωμό τών Βορειοηπει-
ρωτών, αλλά καί πήρε έχθρική στάσι, πράγμα
γιά τό όποιον διαμαρτυρήθηκε ό πρόεδρος τής
Αυτόνομου Βορ. Ηπείρου Γεώργιος Ζωγράφος
πρός τόν πρωθυπουργόν τής Έλλάδος: «...Δια-
μαρτυρόμεθα έναντίον τής στάσεως, ήτις σύν τη
έλευθερία καί τη ύπάρξει τών καταδικασθέντων
πληθυσμών, έκθέτει εις κίνδυνον καί τήν τιμήν
τής Ηπείρου».

ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΑΜΕ μόνον έλάχιστα περιστάτι-
κά, πού χαρακτηρίζουν τίς τεράστιες δυσκολίες
τής Αύτονομιστικής έπαναστάσεως τών Βορειο-
ηπειρωτών. Καί όμως, όλες αυτές τίς άντιξοότη-
τες δέν τίς υπολόγισαν. Έμπνευσμένοι καί ψυχω-
μένοι από τήν παρότρυνσι τής εθνικής συνειδή-
σεως κατόρθωσαν νά ξεπεράσουν τίς δυσκολίες
καί νά έπιβάλουν τό δικαίόν τους, πού υλοποιεί-
ται στήν προκειμένη περίπτωση με τό διεθνούς
αναγνώρισεως Πρωτόκολλο τής Κερκύρας. Καί
σε ό,τι άφορά τούς Βορειοηπειρώτες του 1914,

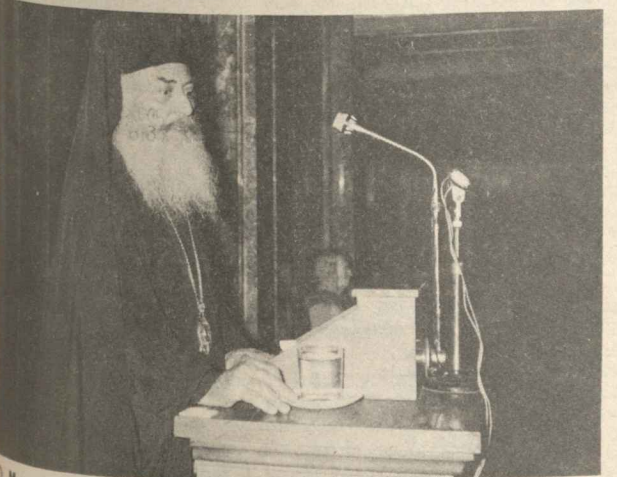
μπορεί νά λεχθή ότι δικαιωματικά κατάκτησαν
τήν τιμητική θέσι τους στήν ιστορία καί τήν ευ-
γνωμοσύνη τών γενεών πού έπακολούθησαν. Σε
ό,τι άφορά όμως τούς σημερινούς Βορειοηπειρω-
τες καί κυρίως αυτούς πού ζούν, έστω ξεριζωμέ-
νοι άπ' τόν τόπο τους, σε έλεύθερες δημοκρατι-
κές χώρες, γεννᾶται τό έρώτημα άν αισθάνονται
άνετα με τήν συνείδησί τους, σε ό,τι άφορά τίς
πράξεις ή τίς παραλείψεις τους, σε συσχετισμό
με τίς ρίζες τής καταγωγής τους...

ΔΕΝ κρίνωμε τίς θέσεις ή άντιθέσεις τής Έλλη-
νικής Κυβερνήσεως τής εποχής εκείνης. Αναμφι-
σβήτητα τής αναγνωρίζονται δυσκολίες πού άνα-
γράφονται σε έξαρτήσεις καί συσχετισμούς, με
διεθνή κατάστασι (διελκυστίδα μεταξύ τών Με-
γάλων Δυνάμεων σε ό,τι άφορά έπιρροές καί σκο-
πιμότητες έν όψει μάλιστα καί του Α' Παγκο-
σμίου Πολέμου). Ίσως άνάλογες συνθήκες έπη-
ρεάζουν καί τήν θέσι τής σημερινής κυβερνήσεως
(ήλεκτρισμένος διεθνής όρίζοντας, Κυπριακό θέ-
μα, Αλγαιό...).

ΑΠΕΧΟΜΕ καί πάλι τής κριτικής. Διερμηνεύο-
με όμως τήν άπορία άν, κοντά στά άλλα σοβα-
ρά θέματα πού τήν άπασχολούν, τά εθνικά καί
άνθρώπινα δικαιώματα τών Βορειοηπειρωτών
βρίσκονται στήν δεοντολογική αξιολόγησι, σε
ό,τι άφορά τό ένδιαφέρον τής Αθλήτας, έστω
καί γιά θεωρητική ίκανοποίησι, έρχεται στήν ά-
νάμνησί μας ή θέσι του Έλευθερίου Βενιζέλου,
όταν ή Αλβανική Κυβέρνησι ήθελε νά κλείσει τά
Έλληνικά Σχολεία τής Βορ. Ηπείρου καί τό θέ-
μα είχε άναχθή στο Διεθνές Δικαστήριο τής Γε-
νεύης. Είχε πεί τότε ό Βενιζέλος: «Είναι καλόν
ίσως νά γνωρίζη ή Αλβανική Κυβέρνησις ότι η
τύχη τών Έλληνικών Κοινοτήτων τής Αλβανίας
θίγει τόσον βαθέως τήν έλληνικήν ψυχήν, ώστε,
εάν πρός στιγμήν έγίνετο δεκτή ύπόθεσις, άπο-
λύτως άδύνατος, κατά τήν όποία ό Διεθνής Όρ-
γανισμός τής Γενεύης δέν θά κατώρθωνε νά ά-
σφαλίση τά μειονοτικά δικαιώματα, ή Έλλάς
δέν θά έδίσταζε νά φθάση μέχρις άποχωρήσεως
από τήν Κ.Τ.Ε. καί καταγγελίας κάθε Συνθήκης,
ή όποια καί ήτο πρόσκομμα πρός τοϋτο, διά νά
καταφύγη έν άνάγκη εις τήν χρήσιν τής δυνά-
μεως τής πρός άνόρθωσιν του παραβιαζομένου
δικαίου τών έν Ηπείρω όμοεθνών τής».

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ

ΖΗΤΗΜΑ

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Σεραφείμ, Αρχηγός του Βορειοηπειρωτικού Αγώνος, απευθύνει χαιρετισμόν καί παραινέσεις στο άκροατήριό τής όμιλίας τής Αρχαιολογική Έταιρία, με τήν ευκαιρία τής έπε-
τειού τής Αύτονομίας τής Βορείου Ηπείρου.

Ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμμα-
τέως τής Κεντρικής Έπιτροπής Βορειοηπειρωτι-
κού Αγώνος, κ. Ι. Τσαμπέρη, ό Αντιπρόεδρος
τής Κ.Ε.Β.Α. κ. Ηλ. Κώνστας, έδωσε διάλεξη,
σχετική με τήν Αύτονομία τής Β. Ηπείρου καί
γενικά με τό Βορ)κό ζήτημα. Τήν διάλεξη έτί-
μησαν με τήν παρουσία τους ό Μακαριώτατος
Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Σεραφείμ καί έκλε-
κτό άκροατήριον.

Στήν συνέχεια, ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκο-
πος καί Αρχηγός του Βορ)κού Αγώνος, άπηύ-
θυνε χαιρετισμό στους παρευρεθέντας καί συνέ-
στησε όμοψυχία σε εθνικά θέματα, όπως τό Βο-

ρειοηπειρωτικό, καθώς καί παραδειγματισμό ά-
πό τούς ήρωείς του παρελθόντος.

Τέλος, από τούς άκροατάς υποβλήθησαν διά-
φορες σχετικές έρωτήσεις καί έδόθησαν άντί-
στοιχες άπαντήσεις.

Ακολουθεί τό κείμενο τής όμιλίας:

«Ο όρος Βόρειος Ηπειρος
καθιερώθηκε με τό τέλος τών
Βαλκανικών πολέμων (1912 —
1913), όταν τό βόρειον τμήμα
τής Έλληνικής Ηπείρου προ-
αρτήθηκε στο νεοσύστατο Αλ-
βανικό Κράτος. Η Βόρειος Η-
πειρος έντοπίζεται γεωγραφικά
χοντρικά στις περιοχές Κορυ-
τσάς, Αργυροκάστρου, Χειμάρ-
ρας, Αγίου Σαφάτα κ.λπ.,
περιοχές όπου κατοικούν σήμε-
ρα πάνω από 300.000 Έλλη-
νες, στήν καταγωγή, στον πο-
λιτισμό καί στα αισθήματα, ύ-
στερα από διώξεις καί έκπα-

ρισμούς, οι όποιοι έπιβλήθη-
καν στον Έλληνικό αυτόν πλη-
θυσμό από τίς κατά καιρούς
Αλβανικές κυβερνήσεις.

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ
ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ
ΖΗΤΗΜΑ

Όπως είναι γνωστό, τό Έλ-
ληνικό Έθνος, από τά πολύ
πρώτα χρόνια συγκροτήθηκε σε
διάφορες κρατικές μορφές. Τά
άρχαια Έλληνικά κράτη — πό-
λεις (Αθήναι — Σπάρτη κ.ά.),
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7)

